

договорів України, укладених з іншими державами, ратифіковані органами законодавчої влади України. У кримінальне процесуальне законодавство України повинні включатися й конкретизуватися ті міжнародно-правові положення, зміст і значення яких оптимізує всі стадії кримінального судочинства, реально забезпечує інтереси особи, українського суспільства та держави в цілому.

В КПК України необхідно включити правило про те, що загальноvizнані принципи й норми міжнародного права, міжнародні договори України, віднесені законодавством до складової частини кримінального процесуального права, мають переважну юридичну силу перед іншими законами України. Закони, що скасовують або обмежують права та свободи людини і громадянина, що порушують основні принципи кримінального судочинства, не можуть виступати як джерело права і регулювати кримінальні процесуальні відносини між його учасниками. Варто також розглянути питання про включення в кримінальне процесуальне законодавство норми про те, що права учасників процесу, гарантовані міжнародно-правовими нормами не можуть бути обмежені кримінально-процесуальним законом і підлягають безпосередньому застосуванню на всій території України.

ПРОФЕСІЙНА ТАЄМНИЦЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Курсант 3-го курсу **Сорока А.І.**

Науковий керівник: викладач кафедри досудового розслідування, кандидат юридичних наук **Кузьмічова Є.В.**

Одним із завдань сучасної української юридичної науки, нормотворчої діяльності і правозастосовчої практики, що пов'язано з утвердженням нових демократичних начал і створенням справжньої правової держави в Україні, є реальне

забезпечення і захист прав і свобод людини і громадянина відповідно до принципу рівності всіх перед законом і судом. Відповідно до даного принципу, для деяких категорій громадян передбачається свобода і захист, що враховує умови і характер виконуваних особливих міждержавних, державних і суспільних функцій. Зазначеним громадянам надається рівна з іншими особами свобода і захист, а також додаткові гарантії від незаконних зазіхань приватних осіб і навіть органів держави з метою створення умов, необхідних для виконання покладених на них обов'язків. Серед таких додаткових гарантій важливе місце належить дипломатичним, депутатським та іншим імунитетам у сфері кримінального судочинства.

Слід зазначити, що легальне поняття «професійна таємниця» в чинному законодавстві фактично відсутнє. Базовий закон, який регулює інформаційну діяльність в Україні, – Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року – лише встановлює, що у відповідності з порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. При цьому будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом (ст. 20 Закону). Стаття 21 зазначеного Закону встановлює, що інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному порядку відповідно до передбачених ним умов, а також в інших випадках, визначених законом. Відносини, пов'язані з правовим регулюванням конфіденційної інформації, регулюються законом (частини 2 і 3 ст. 21 Закону).

Проблема гарантій у кримінальному процесі в різні роки була предметом наукового дослідження багатьох науковців (Л.П. Барташук, О.І. Галагана, А.В. Гриненка, Ю.М. Грошевого,

І.Л. Зінченко, В.В. Крижанівського, М.М. Михеєнка, І.Л. Петрухіна, І.А. Свінціцького та ін.)

Виділяють адвокатську, банківську, лікарську, нотаріальну, страхову та де- які інші види професійної таємниці. Окремі види професійної таємниці закріплені на законодавчому рівні, наприклад, у Законах України «Про адвокатуру» від 19.12.1992 р. №2887-ХІІ, Основах законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ, «Про психіатричну допомогу» від 22.02.2000 р. №1489-ІІІ, «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-ХІІ, «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР, а також у новому Кримінальному процесуальному кодексі. Саме у останньому перелічено ряд таємниць, що підлягають під охорону з боки держави. До таких відносять:

- Таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, інших форм спілкування (ст.. 14)
- Адвокатська таємниця (ст..47)
- Нотаріальна, про відомості, які становлять нотаріальну таємницю (п.3 ч.2 ст. 45)
- Лікарська, відомості про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя особи (п.4 ч.2 ст 45)
- Таємниця священнослужителів - відомості, одержані ними на сповіді віруючих (п.5 ч.2 ст. 45)
- Журналістська таємниця - відомості, які містять конфіденційну інформацію професійного характеру, надану за умови нерозголошення авторства або джерела інформації (п.6 ч.2 ст.45)
- Суддєвська таємниця - обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, за винятком випадків кримінального провадження щодо прийняття суддею (суддями) звідомо неправосудного вироку, ухвали (п.7 ч.2 ст.45)
- Дипломатична таємниця (ч.4 ст 45)
- Таємниця вчинення нотаріальних дій (п.3 ч.1 ст.162)

- Інформація, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту, маршрутів передавання тощо(п.7,ч.1ст.162)
- Державна таємниця (п.9 ч.1 ст.162).

Кримінально-процесуальними гарантіями додержання професійної таємниці є : 1) кримінально-процесуальна форма; 2) засади (принципи) кримінального провадження; 3) процесуальний статус учасників кримінального провадження; 4) можливість застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 5) прокурорський нагляд; 6) судовий контроль; 7) відомчий контроль; 8) інститут оскарження дій, рішень і бездіяльності органів і посадових осіб, що здійснюють кримінальне провадження .

Адвокати, нотаріуси, медичні працівники та священнослужителі з приводу зазначених довірених відомостей можуть бути звільнені від обов'язку зберігати професійну таємницю особою, що довірила їм ці відомості, у визначеному нею обсязі. Таке звільнення здійснюється у письмовій формі за підписом особи, що довірила зазначені відомості.

Професійна таємниця являє собою окремий блок інформаційних відносин, захист від несанкціонованого розповсюдження яких є прямим обов'язком суб'єкта у зв'язку з виконанням професійних функцій. Відомості, що становлять професійну таємницю, можуть бути визнані доказами по кримінальному провадженню , якщо ці дані були встановлені як речові докази чи як показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого. Проте кримінально - процесуальне законодавство встановлює різний порядок до її доступу.